

Je Česko finančně (ne)gramotné?

Jméno: Martina Tvrzová

Škola: Gymnázium Jihlava, Jana Masaryka 1, Jihlava

Ročník: čtvrtý

Po celém dni usedám s večerí k televizním zprávám a těším se, že si konečně odpočinu. Běžně vnímám večerní zprávy jen jako kulisu a nevěnuji jim nepřetržitou pozornost, ale tentokrát mě zaujala reportáž o dlužích v Česku. Zbystřím a poslouchám. Ve zkratce se dozvídám, že lidi neumí používat selský rozum. Výpovědi lidí z reportáže o tom, jak si půjčili na to, aby splatili dluhy, mě víc než rozladí. Mrzí mě, že lidé neumí rozumně zacházet s penězi a potom nadávají a svádí vinu na systém a banky, které jsou „nemravné a jen nás obírají o peníze“. Snažím se v této zprávě nalézt alespoň nějaké pozitivum, a to je, že mám úvod ke svojí eseji!

O problému domácností přemýšlím poměrně často a dovolím si tvrdit, že hlavní příčina, proč se stále více zadlužujeme je ta, že pravděpodobně nejsme dostatečně seznámeni s ekonomikou a s věcmi týkajícími se finančního vedení domácnosti. Je známo, že na některých školách už existují i hodiny finanční gramotnosti, což považuji za přínosné, ale nedokážu to dostatečně posoudit, jelikož jsem se ještě s ničím takovým nikdy nesetkala. Ale možná by jen stačilo vyučovat dobře matematiku, jenomže slovo „jen“ tady bude asi ta největší komplikace. To asi ale není jediný důvod. Myslím si, že lidé jsou čím dál nezodpovědnější a pohodlnější, tím pádem je „unavuje“ čistá celou smlouvu, zeptat se na všechny podmínky půjčky, spočítat si úroky a hlavně používat vlastní rozum! Jenže finanční potíže má na svědomí pravděpodobně i styl dnešního života. Občas si připadám, že prožívám jakousi studenou válku, která vládne mezi všemi lidmi. Všichni se snaží překonávat ostatní a mít co nejnovější produkty, ať se to týká oblečení, vybavení domácnosti, úrovně bydlení, dovolené nebo aut. Všude na světě vládne konzum, reklama, materialistická neskromnost a maximalismus. A komerce, která je všude, tomu velmi pomáhá. Jedinci, kteří nejsou tolik psychicky odolní, se lehce stanou obětí všudypřítomných a všemožných nabídek konzumu.

Přestože je Česko neustále zadluženější, podle mezinárodního finančního srovnávání finanční gramotnosti PISA 2012 v roce 2014 skončili čeští žáci ve věku 15-ti let na šestém místě z osmnácti zúčastněných zemí. Že by naděje pro budoucnost? Možná ano, ale také se setkáváme s tím, že děti a mladiství si peněz jednoduše neváží a neznají jejich opravdovou hodnotu. A tady už nepomůže škola, i kdyby měli žáci hodinu finanční gramotnosti každý den. Základ v tomto vnímání je rodina.

Fatální chyba nastává v okamžiku, kdy si celá rodina navykne na sociální dávky a na zajištění živobytí i bez nutnosti pracovat. A tento přístup se pak přenáší z generace na generaci a je

Je Česko finančně (ne)gramotné?

to vlastně nekonečný cyklus, ze kterého se vytrhne jen pár jedinců. Nemluvím o výrazné většině obyvatel, ale měli bychom si uvědomit, že i stát ovlivňuje naše činy a uvažování a v tomto případě nám stát ukazuje špatný příklad. V ideálním světě by ani státy neměly být zadlužené a tím by měly dávat dobrý příklad pro obyvatele. Jelikož přemýšlím racionálně, tak vím, že to není a v dlouhé době zřejmě nebude možné. Pokud vůbec takový stav někdy nastane.

Další kapitolou finanční gramotnosti by měly být lichvářské společnosti. Ty mají také svůj (a ne malý) podíl na celkové zadluženosti. Ale tady nemusíme řešit otázku, zda jsou lidi, využívající těchto služeb finančně gramotní nebo ne. Na tomto místě je odpověď více než jasná a vztahuje se i k mojí předešlé poznámce, že lidi nejsou schopni užívat zdravý selský rozum. U lichvářů vás nepotřebují prověřovat, zda jste schopni půjčku splatit, protože „věřitelé“ si peníze vezmou zpátky, ať už chcete nebo ne. Jen to máte kolikrát se 100% úrokem. Plus s bonusem, který může být v podobě vyhrožování nebo zničeného života. No neberte to!

ČNB i ministerstvo financí vidí situaci s finanční gramotností jako velmi špatnou. Podle průzkumů je prý víc jak polovina Čechů finančně nevzdělaná. V tom případě se boj za spotřebitele značně komplikuje. Nevzdělanému člověku můžete „mávat před obličejem tou nejvýhodnější půjčkou“ a přesto ji neuvidí. Stejně tak jako mu nevysvětlíte, že půjčovat si na to, aby měl pod stromečkem přehrší dárků nebo na vysněnou dovolenou v Karibiku, je velmi neuvážené a hloupé.

Při zkoumání tohoto tématu jsem se setkala i s příběhem čtrnáctileté dívky, jejíž otec zemřel a byl jí přiznán dluh v hodnotě 700 tisíc. Reagovat jinak, než plácnutím do čela nejspíš nejde. Její tehdejší opatrovník - odbor sociálních věcí na městském úřadě v Kutné Hoře - pochybil na nejvyšší možné míře. Úředníci přijmutím předluženého dědictví způsobili, že dívka prošla osobním bankrotem, a to v tak ranném věku. Co se to v tom světě děje? Naštěstí to vypadá na šťastný konec, který se skládá jen ze zabavení bytu, jenž poputuje do aukce. No... jestli se tomu dá říct, šťastný konec.

Sice si každého 8. září připomínáme den gramotnosti, ale obávám se, že pro nás jako pro vyspělou zemi by bylo výhodnější oslavovat již finanční gramotnost, ale těžko říct, jak dlouho na ní budeme ještě muset čekat.

Proto říkám, že Češi jsou buď finančně negramotní, nebo si neváží peněz jako takových a pořádně neznají jejich hodnotu. Ale není to to samé?

Zdroje:

Jedna z příčin chudoby je finanční negramotnost. *IDNES* [online]. 2010 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/jedna-z-pricin-chudoby-je-financni-negramotnost-f5u-uver.aspx?c=A100216_1336674_zamestnani_hru

Je Česko finančně (ne)gramotné?

Průzkum: Finanční ngramotnost je příčinou zadlužení a finančních problémů. *Parlamentní listy* [online]. 2013 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z:

<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Pruzkum-Financni-negramotnost-je-pricinou-zadluzeni-a-financnich-problemu-293469>

Očima expertů: Strašák finanční ngramotnosti. *Peníze* [online]. 2011 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/ekonomika/218245-ocima-expertu-strasak-financni-negramotnosti>

Den finanční gramotnosti. Velký test: nejste finanční analfabet?. *Peníze* [online]. 2011 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/financni-poradenstvi/219873-den-financni-gramotnosti-velky-test-nejste-financni-analfabet>